



Bydgoszcz, dnia 13 grudnia 2010 r.

RDOŚ.04.PN.6613-24-2/10/NG

SEKRETARIAT RDLP w Toruniu	
Nr 3757	Podpis M. Kępczyk
Wpłynęło 16.12.2010	
Zadokumentowano ZZ	Data 16.12.10
Podpis	JK

Szanowny Pan
Janusz Kaczmarek
Regionalny Dyrektor
Lasów Państwowych w Toruniu

W odpowiedzi na wniosek z dnia 11 października 2010 roku, znak: ZZ-7019-73/10 w sprawie wydania opinii na podstawie art. 54 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. Nr 199, poz. 1227, z późn. zm.) dla Planu Urządzenia Lasu Nadleśnictwa Osie na lata 2007-2016, poniżej przedstawiam stanowisko tut. organu w przedmiotowej sprawie.

W związku z faktem, iż opiniowaniu podlega przyjęty już Plan Urządzenia Lasu wraz z Prognozą oddziaływania na środowisko Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Bydgoszczy opiniuje przedmiotowe dokumenty na zasadzie współpracy organów nie zaś w trybie art. 54 ww. ustawy.

Jednocześnie, należy zwrócić uwagę, iż zlecenie przez Regionalną Dyрекcję Lasów Państwowych w Toruniu analizy wpływu częściowo zrealizowanych założeń Planu oraz planowanych działań wynikających z tego dokumentu, na środowisko, w tym na cele ochrony i integralność obszarów Natura 2000, świadczy o dużym zaangażowaniu Lasów Państwowych w zachowanie bioróżnorodności komponentów przyrody przy jednoczesnej realizacji zrównoważonej gospodarki leśnej.

W granicach administracyjnych Nadleśnictwa znajdują się dwa obszary o znaczeniu dla Wspólnoty tj. „Krzewiny” (PLH040022), „Sandr Wdy” (PLH040017) oraz obszary specjalnej ochrony ptaków: „Bory Tucholskie” (PLB220009) i „Dolina Dolnej Wisły” (PLB040003).

Opiniowaniu podlegają działania z zakresu gospodarki leśnej planowane do realizacji w latach 2010-2016.

Po zapoznaniu się z rozdziałem 5 pn. „Rozwiązania i wnioski do Planu” wnoszę następujące uwagi co do zasad wykonywania czynności gospodarczych, zaproponowanych przez zespół autorski przedmiotowej Prognozy w podrozdziale 5.6.

W punkcie 3 ww. rozdziału wyłącza się z użytkowania rębno zinventaryzowane siedliska przyrodnicze we właściwym stanie ochrony (A), w tym bory i lasy bagienne (91D0), łągi olszowe, olszowo-jesionowe i jesionowe (91E0).

Jednocześnie na stronach 166-174 Prognozy dla ww. siedlisk opisano właściwe sposoby gospodarowania mające na celu utrzymanie przedmiotowych siedlisk w niepogorszonym stanie ochrony. Analiza zapisów w rozdziale 5.6 oraz ww. wskazań wykazała ich wzajemną niespójność. Przykładem mogą być siedliska borów i lasów bagiennych, dla których proponuje się odstąpienie od użytkowania rębno (str. 201), a w opisie ww. siedlisk (str. 173) wskazuje się na odstąpienie tylko od rębni zupełnej (pow. 18,77 ha).

W związku z powyższym wnoszę o ponowną analizę oddziaływania zaplanowanych zabiegów gospodarczych na stan zachowania ww. siedlisk oraz wprowadzenie w Prognozie jednolitych i możliwych do zrealizowania w praktyce zapisów, odnośnie postępowań na siedliskach przyrodniczych.

Jednocześnie zgodnie z Tabelą nr 36 (str. 161) w granicach Nadleśnictwa Osie nie zweryfikowano siedliska śródlądowego boru chrobotkowego (91T0), które zostało wykluczone z użytkowania rębno w rozdz. 5.6. W związku z powyższym zapis ten w trakcie obowiązywania Planu nie znajduje zastosowania.

Przedstawione w Prognozie opracowanie w odniesieniu do składów gatunkowych dla nowo zakładanych upraw leśnych na zidentyfikowanych siedliskach przyrodniczych (Tabela nr 43, str. 202), ustalonych na podstawie optymalnych składów gatunkowych drzewostanów w typach siedliskowych lasów i zespołach leśnych opiniuję pozytywnie, po uwzględnieniu w ww. Tabeli zespołu roślinnego grądu środkowoeuropejskiego *Galio-Carpinetum* (Jan Marek Matuszkiewicz, Warszawa 2007).

W Prognozie dokonano również oceny oddziaływania przewidzianych zabiegów na nieleśne siedliska przyrodnicze, a także gatunki chronione roślin, zwierząt i grzybów.

W stosunku do zapisów Prognozy odnoszących się do roślin objętych ochroną wnoszę następujące uwagi.

W przypadku torfowców (Tabela nr 29, str. 127) podano zbyt ogólny opis ich występowania, sformułowanie „na torfowiskach” sugeruje występowanie siedlisk torfowiskowych (7110, 7120, 7140) dla zachowania których działania ujęte w kolumnie „Sposoby ograniczania negatywnego wpływu...” nie są właściwe. W granicach rezerwatu przyrody wszelkie działania powinny wynikać

z zadań ochronnych przewidzianych w planie ochrony lub planie zadań ochronnych dla rezerwatu przyrody.

W przedstawionych „Wytycznych...” (str. 206) dla ochrony nieleśnych siedlisk przyrodniczych niewłaściwie zaproponowano zabiegi ochronne w zakresie regulacji stosunków wodnych dla niżej podanego zbiorowiska (wraz z objaśnieniem).

Zbiorowiska niżowych i górskich świeżych łąk użytkowanych ekstensywnie *Arrhenatherion elatioris* (6510) występują w dolinach rzecznych z reguły poza strefą zasięgu wysokich wód. W związku z powyższym nie są wskazane okresowe zalewy łąk. Istotne jest natomiast zachowanie odpowiednio wysokiego średniego poziomu wód gruntowych w dolinie rzeki oraz ekstensywne użytkowanie łąkowe (koszenie raz lub dwa razy w roku, z reguły po rozpoczęciu kwitnienia roślin).

Należy także zweryfikować przedstawione informacje odnośnie występowania elismy wodnej *Luronium natans* (Tabela nr 28). Przedmiotowy gatunek wymieniony jest w załączniku nr 3 rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 9 lipca 2010 roku w sprawie gatunków dziko występujących roślin objętych ochroną (Dz. U. Nr 168, poz. 1764) jako wymagający ustanowienia strefy ochronnej. Strefy ochronne ustanawia właściwy regionalny dyrektor ochrony środowiska, w związku z powyższym niezbędne jest dostarczenie szczegółowych informacji w zakresie lokalizacji stanowiska ww. gatunku do tut. organu. Zgodnie z zapisami przedmiotowego rozporządzenia za strefę ochronną uznaje się cały zbiornik wodny, w którym ten gatunek występuje. W wytycznych dla ochrony elismy wodnej należy uwzględnić zakazy wynikające z art. 60 ust. 6 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. z 2009 r. Nr 151, poz. 1220 z późn. zm.).

W stosunku do przewidzianych w Prognozie wskazań gospodarczych w Tabeli nr 26 dla gatunku bocian czarny *Ciconia nigra* w kolumnie „Uwagi, wnioski do Planu” błędnie zapisano możliwość wykonywania zabiegów leśnych poza okresem 1 marca - 31 sierpnia. W strefach ochrony całorocznej i okresowej zabronione jest prowadzenie niżej wymienionych działań bez zezwolenia regionalnego dyrektora ochrony środowiska zgodnie z art. 60 ust. 6 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. z 2009 r. Nr 151 poz. 1220 z późn. zm.):

- 1) przebywania osób, z wyjątkiem właściciela nieruchomości objętej strefą ochrony oraz osób sprawujących zarząd i nadzór nad obszarami objętymi strefą ochrony, oraz osób wykonujących prace na podstawie umowy zawartej z właścicielem lub zarządcą;
- 2) wycinania drzew lub krzewów;
- 3) dokonywania zmian stosunków wodnych, jeżeli nie jest to związane;
- 4) z potrzebą ochrony poszczególnych gatunków;
- 5) wznoszenia obiektów, urządzeń i instalacji.

Zaznaczam przy tym, że w odniesieniu do gatunków ptaków „strefowych” „ochrona strefowa” - to nie tylko strefowa ochrona wokół ich gniazd, ale również, takie gospodarowanie ekosystemami leśnymi, które pozwoli chronić ich potencjalne miejsca lęgowe. W kolumnie ww. Tabeli należy zawrzeć konkretne wytyczne dotyczące gospodarowania lasami Nadleśnictwa Osie, które pozwolą na utrzymanie potencjalnych siedlisk lęgowych w dobrym stanie jakościowym i odpowiedniej wielkości (w tym miejscu należy określić jaki typ siedliska, drzewostanu preferują poszczególne gatunki, w jakich klasach wieku, jaki procent Nadleśnictwa zajmują te siedliska i jaki procent drzewostanów starszych powinien być utrzymywany w celu zabezpieczenia populacji poszczególnych gatunków).

W Tabeli nr 35 przedstawiono udział powierzchniowy poszczególnych zabiegów leśnych planowanych w Nadleśnictwie, mogących potencjalnie oddziaływać na cele ochrony obszaru Natura 2000 „Bory Tucholskie” PLB220009. Wskazano przy tym, że wpływ gospodarki leśnej został omówiony w rozdziale 4.2.3. Zamieszczony opis w podanym przez autorów rozdziale nie odnosi się do konkretnych działań i ich skali dla Nadleśnictwa Osie, lecz traktuje zagadnienie ogólnie. Brak jest analizy wpływu rębni zupełnej, planowanej na łącznej powierzchni 2308,66 ha (Tabela nr 35) w granicach ww. obszaru Natura 2000, na stan zachowania populacji ptaków stanowiących cel ochrony na danym obszarze.

W Prognozie rozdział 5.6 pkt 6 ppkt „Ptaki”, „Wytyczne ochrony roślin i zwierząt z Załącznika II Dyrektywy Siedliskowej” sprecyzowane są tylko dla żurawia *Grus grus* i bociana czarnego *Ciconia nigra* (z Załącznika I Dyrektywy Ptasiej).

Mając na uwadze zapisy art. 52 a ustawy o ochronie przyrody gospodarka leśna nie narusza zakazów, o których mowa w art. 52 ust. 1 pkt 1, 3-5 i 11, jeżeli jest prowadzona na podstawie planów, które zostały poddane strategicznej ocenie oddziaływania na środowisko, obejmującej oddziaływanie na dziko występujące populacje gatunków będących przedmiotem zainteresowania Wspólnoty i chronionych gatunków ptaków, oraz ich siedliska, bądź jest prowadzona na podstawie kodeksu dobrych praktyk, których ustalenia zapewniają, że czynności wykonywane zgodnie z nimi nie są szkodliwe dla zachowania gatunku we właściwym stanie ochrony. Zapis ten nie odnosi się tylko do obszarów Natura 2000, gdzie celem ochrony są gatunki ptaków, lecz do wszystkich obszarów, na których prowadzona jest gospodarka leśna.

Przedmiotowy Plan Urządzenia Lasu jest już dokumentem przyjętym i obowiązującym, w związku z tym warunek, o którym mowa w ww. artykule dotyczący dokonania strategicznej oceny oddziaływania na środowisko ze względów prawnych nie może być spełniony.

W związku z powyższym tut. organ proponuje przyjąć zasady postępowania w Nadleśnictwie, dzięki którym osiągnięty zostanie kompromis pomiędzy koniecznością zachowania gatunku (ptaków) i jego siedliska we właściwym stanie ochrony, a użytkowaniem lasu.

Przy wyborze powierzchni, na których prowadzone będą prace leśne oraz podczas ich wykonywania należy zachowywać niżej opisane zasady:

- w sezonie zimowym, w oddziałach planowanych do użytkowania rębego, przeprowadzić inwentaryzację gniazd ptaków drapieżnych i drzew dziuplastych, obserwacje nanieść na mapę i wykorzystać do planowania prac, uwzględniając ich lokalizację;
- przed przystąpieniem do prac, w okresie wiosennym należy przeprowadzić inwentaryzację ptaków, odnotować na mapie stanowiska lęgowe - wykorzystać do planowania prac, uwzględniając lokalizację miejsc lęgowych;
- rębnie zupełne z uwagi na swój charakter (całkowite usunięcie wyznaczonej powierzchni drzewostanu, zmiana warunków świetlnych w obszarach bezpośrednio sąsiadujących ze zrębem) wykonywać poza okresem lęgowym ptaków;
- w okresie lęgowym cięcia pielęgnacyjne prowadzić możliwie w drzewostanach niedojrzałych i najmniej żyznych – takie postępowanie, w warunkach niższego zagęszczenia ptaków w drzewostanach młodszych i uboższych, zmniejszy prawdopodobieństwo ewentualnego niszczenia gniazd i zabijania młodych ptaków podczas prac leśnych;
- w wydzieleniach, w których planowane jest wykonywanie cięć od marca do sierpnia, należy już w okresie jesienno-zimowym usunąć warstwę podszytu i podrostu z wyznaczonych szlaków technologicznych – pozwoli to na uniknięcie nieumyślnego niszczenia lęgów ptaków gnieżdżących się w tych warstwach (m.in.: rudzik, świstunka pokrzywnica, strzyżyk, słonka);
- w drzewostanach starszych (od 80 lat) pozostawiać drzewa dziuplaste wraz z niezmiennym wokół nich otoczeniem w promieniu 10 metrów;
- w przypadku, gdy podczas cięć zostanie wykryte drzewo z gniazdem ptaków drapieżnych, sów i bociana czarnego, należy wstrzymać prace w wydzieleniu do momentu zakończenia lęgów, jeżeli jest to gatunek strefowy – zaprzestać wykonywania zabiegu i zgłosić strefę do RDOŚ;
- zabiegi niszczenia chwastów np. koszenie upraw, mogące zagrażać lęgom, należy przesunąć poza okres lęgowy ptaków.

Na skutek analizy Planu Urządzenia Lasu Nadleśnictwa Osie wraz z Prognozą oddziaływania na środowisko Planu Urządzenia Lasu dla lasów Skarbu Państwa pod zarządem Nadleśnictwa Osie, uprzejmie informuję, że opiniuję pozytywnie ww. dokument po uwzględnieniu w prowadzonej gospodarce leśnej wyżej przedstawionych uwag do Planu i przedłożonej Prognozy.

ZASTĘPCA REGIONALNEGO DYREKTORA
OCHRONY ŚRODOWISKA
Regionalny Konservator Przyrody w Bydgoszczy
dr inż. Marek Mechnikowski